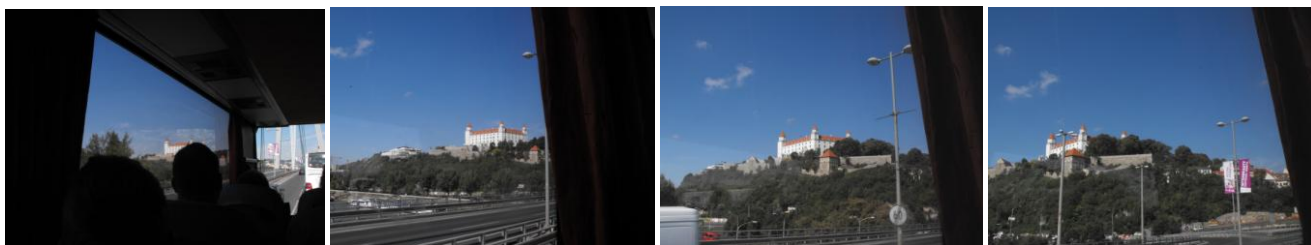

V A S S Z É C S E N Y I K É P E S

MÚLTIDÉZŐ

V . É V F O L Y A M , 2 0 1 5 . K Ü L Ö N S Z Á M - I I .

A Múltidéző idei második különszáma a szeptember 12-i pozsonyi zarándoklatról tudósít. Csak a jóra és a szépre emlékezünk és emlékezzünk, ezért állt össze ez a szám. (A zarándokútba sajnos némi üröm is vegyült.) Pozsonyhoz, Magyarország egykori fővárosához, településünket legalább annyi szál köti össze, mint a mostanihoz. A pozsonyi vár, melynek helyén már a római korban, a Limes-en kívül egy katonai erődítmény állt (hasonló a pestihez) a 15. század közepén a Rozgonyiak kezén volt, (akik ebben az időben Szécseny birtokosai is voltak) az utolsó tulajdonosa pedig Szapolyai János volt. Buda eleste után (1541), amelyben sajnos Szécseny földbirtokosa, Enyingi Török Bálint is fogságba került, Pozsony lett az ország fővárosa egészen 1848-ig. Itt tartották az országgyűléseket, melyeken Telekesi Török János, Batthyány Alajos,

Ebergényi István és Ebergényi Benedek, Szécseny egykori földbirtokosai országgyűlési követként vettek részt. (A szécsenyi templom főoltárképe is Pozsonyban készült.) Az esztergomi prímások is Pozsonyba tették át székhelyüket, Lipárt egykori földbirtokosa, Batthyány József, immár esztergomi prímásként, építtette fel Hefele Menyhért tervei alapján az ottani prímási palotát, amely a szombathelyi püspöki palota előképe. Ugyancsak ő vásárolta meg a méltán világhírű, a görög Hero és Leander szerelméről szóló, Angliában készült falikárpit sorozatot a palota számára, amely ma is a leglátványosabb ékessége. A palotakápolnában Maulbertsch Szt. László vizet fakaszt freskója látható. (Szily püspök Maulbertschet is meg tudta nyerni

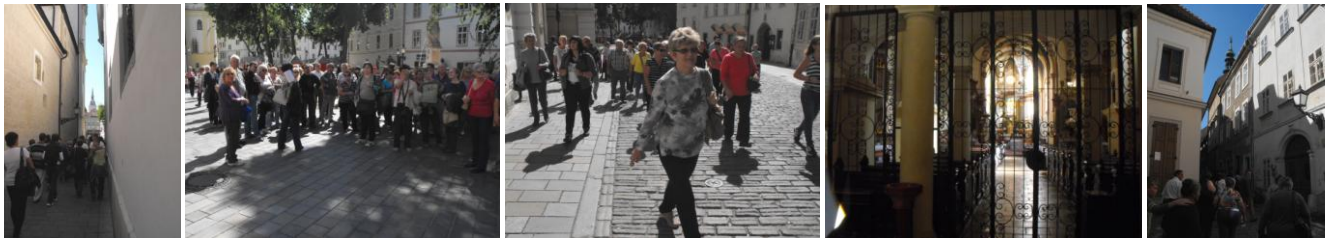

a szombathelyi terveinek a kivitelezéséhez.) Tükörtermében zajlott az utolsó rendi országgyűlés 1847-48-ban. Haynau a palotában írta alá később a magyar szabadságharc főtisztjeinek halálos ítéletét. Pozsonyi úti célunk a Szent Márton Dóm, másként koronázási templom, a prímási palota és a vár volt. A Szent Márton székesegyház helyén már a román korban a Megváltóról elnevezett templom állt, melynek Honorius pápa engedélyével 1221-ben kezdődött meg az építése. A mai, háromhajós székesegyház építkezése a 14. század elején indult, de csak 1452-ben, Mátyás király uralkodása alatt szentelték fel. Később is több átalakítást végeztek rajta. 1563-1830 között 11 Habsburg házi királyt (Maximilán, Rudolf, II. Mátyás, II. Ferdinánd, IV. Ferdinánd, I. Lipót, I. József, II. Károly, Mária Terézia, II. Lipót és V. Ferdinánd) és 8 királynét koronáztak meg benne. A 85 méter magas torony csúcsán ezt jelképezi a hatalmas aranyozott Szent Korona. 1619-ben az országgyűlés a

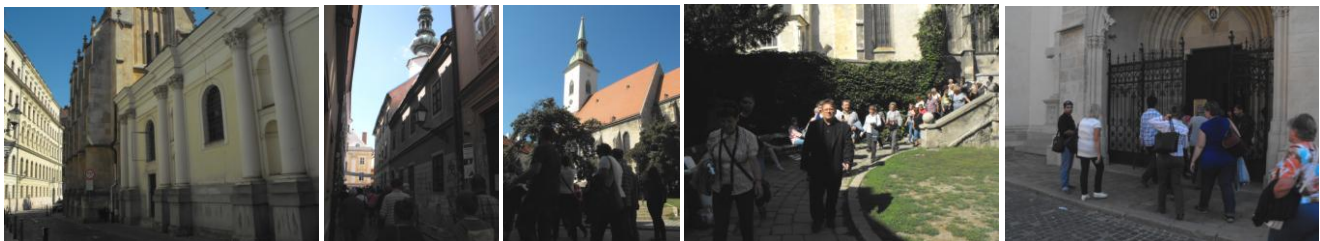

templomot a protestánsoknak ítélte. 1781-ben Batthyány József érsek (Lipárt egykori földbirtokosa) olvasta fel a szószékről II. József türelmi rendeletét. 1833-ban Beethoven Missa solemnis című műve itt hangzott fel másodszor Európában. 1884-ben Liszt Ferenc a székesegyházban vezényelte el a híres Koronázási Miséjét. (Ma is Szlovákia legjelentősebb orgonája itt van.) A templom szentélye alatt a Pálffy család kriptája található, a hajó alatti püspöki kriptában 35 püspök és kanonok van eltemetve, köztük Keresztély Ágost egykori győri püspök, később esztergomi érsek, akinek Schilson János Mihály volt a jószágkormányzója, aki az ó-kastélyt építtette. (Keresztély Ágost volt Schilson János Mihály fiának keresztapja, a nevét is, Schilson August Christian, tőle kapta.) Itt nyugszik Pázmány Péter, a „harmadik honalapító”, akinek a sírköve a templom szentélyében látható. A templom barokk kori, Szent Márton főoltára (1734) az Itáliától északra lévő legnagyobb barokk szobrász, Rafael Donner György alkotása, a lovas szobor egyben Közép-Európa mindmáig legszebb Szent Márton ábrázolása. (Az ólomból öntött szobrot később levették az oltárról, és kivitték az épület elé, ott azonban hamar korrodálódni kezdett, így most harmadik helyén látható, a baloldali hajó végén. Igazából ennek a szobornak a másolta illene leginkább

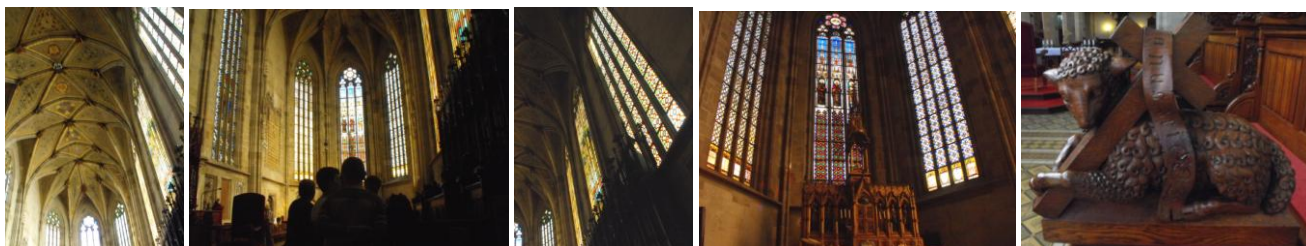

Szombathely főterére, vagy a székesegyház elé!) Rafael Donner György műve az Alamizsnás Szent János kápolna is, amely barokkos mozgalmasságával Berninit idézi meg. Mind a Szent Márton szobrot, mind a kápolnát Eszterházy Imre érsek megbízásából készítette el, a prímás síremléke a kápolnában található. A dómбан láthatók a koronázási ékszerek másolatai, a dóm kincstárában (a torony alatt) pedig a régi liturgikus tárgyak, keresztek, szentségtartók, kelyhek, és miseruhák stb. A torony régen a városfalnak a részét képezte, volt idő, amikor bástyának is használták. Sajnos a reggeli kétórás „csúszás”

miatt a Ferences templomban elmaradt az előre egyeztetett magyar misénk, így azt csak megtekinteni tudtuk. A templomot IV. (Kun) László király kezdte el építeni, a tornyát viszont csak 1895-ben fejezték be Schulek Frigyes tervei szerint. A városnéző sétán még láthattuk a Pálffy- a z Erdődy, és a Eszterházy palotákat, az óváros-házát és a Pozsony másik nevezetességét, a Mihály-kaput, amelyben ma fegyvermúzeum van. A koronázó templom után pedig a vár következett. A várat, az épp zajló migránsellenes tüntetések miatt lezárták a forgalomtól, így csak gyalog tudtunk oda felmenni a Corvin-kapun keresztül. Így megint sok időt veszítettünk, magába az épületbe nem tudtunk már bemenni, pedig egy nagyon szép liturgikus időszak kiállítás volt éppen látható. A délnyugati kaputoronyban őrizték a magyar szent koronát és a koronázási

ékszereket. II. József, a vár műkincsit és berendezéseit a bécsi Albertinába szállította. A többszöri csúszások miatt a többi tervezett helyszínre már nem tudtunk elmenni, pedig Nagyszombaton találkozhattunk volna Szécseny egykori birtokos családjából származó Hevenessy Gábor jezsuita rendfőnök emlékével, Malonyán a tanai birtokos, Ambrózy István kastélyát és parkját láthattuk volna, és a Felvidék romantikus várai közül Trencsén várában gyönyörködhattunk volna. Utolsó programként így maradt, a már hagyományosnak tekinthető bozsoki Határmenti Vigadó, ahol, mint mindig, kiadós

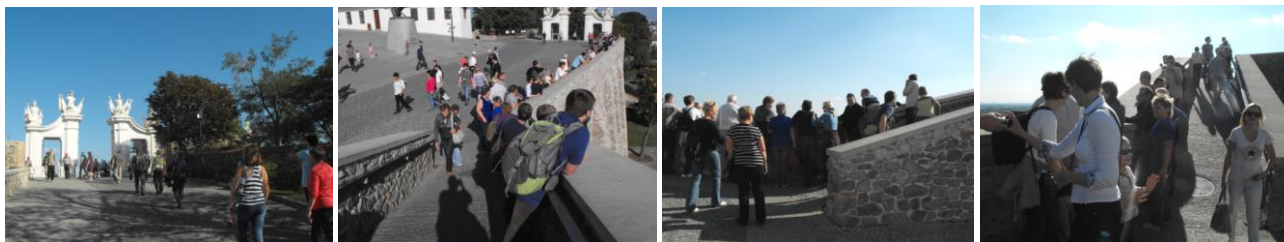

vacsorával vártak bennünket. (Képek: Már Rajkától messziről feltűnt a pozsonyi vár négyszöges, saroktoronyos alakja. A régi Duna hídon átmelve már a buszból is láthattuk monumentális formáit. A Nemzeti Színház előtti térre érkeztünk meg, így egy csapásra bent voltunk a városi forgatag kellős közepén. Egy kis várakozás után megérkezett az idegenvezetőnk, és egy kis körsétára indultunk a városban. A régi városháza előtti tér, és maga a városháza már egy kis ízelítőt adott a középkorból, persze itt is nagy volt a nyüzsgés, mindenféle náció, Pozsony igazi világváros. Kapualjak, kisebb terek után kitérült előttünk Hefele Menyhért csodálatos épülete, a primási palota. Belső udvaráról barokk zene hallatszott ki (esküvői kellék), így oda

nem tudtunk bemenni, az udvaron lévő Szent György díszkútát is csak messziről nézhettük meg. A palota rokokósan elegáns, bútorokkal elegánsan berendezett, képekkel, falikárpitokkal teli tükörtermekben nem lehetett fotózni, de azért egy albumból közlünk egy részletfotót a gyönyörűen szőtt Hero papnő arcáról. Szűk utcákon, síkatorokon mentünk tovább és értünk el a Ferences templomhoz, majd onnan tovább a Szent Mihály városkapuig. Ezt követően a Szent Mihály utcai „palotasoron” araszoltunk a nagy forgatagban a dóm felé. Az épületek közt egyszer csak kitérülte előttünk az aranykoronás középkori templom. A hozzávezető lépcsőn azonban nem tudtuk megközelíteni, a templom másik oldalán van ugyanis a bejárat. Meg kellett kerülnünk a torony felől, közben mellettünk zúgott el, közvetlen a torony alatt a többsávos út, amely a Duna hídról érkezik az alagút felé. (Túlodalt a várhegy.) A dómban nem adtak csoportos jegyet, így többen úgy döntöttek, kedvezmény nélkül inkább kint maradnak. A dóm pedig elvarázsolt, szent helyre, történelmi térbe léptünk. A történelmi Magyarország egyik legfontosabb szentélye a helyszín. Csendet csak a fényképezőgépek csipogó hangja törte meg. Bent talán több volt a távolkeleti turista, mint az európai. Nekik talán még nagyobb élményt nyújtott, kivéve persze minket. Megilletődve álltunk meg a máig leghíresebb szülőttünk Szent Márton alatt. Az osztrák szobrász szinte magyarrá vált, amikor huszáregyenruhába öltöztette Márton, Savaria szülőttét, aki gyors reflex-el megrántja lovának

zabláját, és szinte gondolkodás nélkül máris kettéhasítja köpenyét: „A jót először tenni kell és csak azután akarni és gondolni.” Mindez a csillag és hálóboltozatos gótikus mennyezet alatt, a színes üveglablakok varázslatában. A szentélyben a kanonoki stallumok faragványai közt, Isten Báránya pihent, az utolsó ítélet harsonáinak hangjáig őrzi tisztaságában az Evangéliumokat a koronázó-templomban is. Feri atya Pázmány Péter „lábainál”. A hajó gótikus oltárai a Nagyhét eseményeit jelenítik meg, egyikén az utolsó vacsora és a keresztre feszítés, a másikon a halott fiát ölében tartó fájdalmas Szűzanya. Az üvegvitrinokban, a koronázási ékszerek másolatai közül valamiért hiányzik a koronázó palást. A

Székesegyház előtt várakozók sajnos mindebből kimaradtak. Vannak, akik inkább a lépcsőkre ülve pihenték ki a fárasztó városnézést. Pedig a java még csak ezután következett, miután kiderült, csak gyalogosan lehet feljutni a várba. Az idősebbek erre nem is vállalkozhattak. Ennek az útnak már voltak kisebb nyaktörő szakaszai, de mindannyian épségben felértünk,

majd a végén pedig le. Feri atya ragaszkodott, hogy mindenképp fel kell menni a várhoz, igaza volt, az élmény mindent kárpótolt. A vár valóban grandiózus. Egy újabb renoválás után fehér, mint egy kristálypalota. Szvatopulknak, a morvák fejedelmének lovas szobra őrzi ekkortól a főbejáratot. A várkapu feletti faragott történelmi relikviák kicsit bizarr összképet nyújtanak. A római légiósok harci eszközei együtt ágyúkkal, középkori páncélokkal, félholdas török zászlókkal. Borsodi Jóska le is fotóztatta magát előttük. Ha valaki igazán fáradt volt ezen a napon, akkor ő, épp itt szusszant egyet, a szétterülő dunai látkép előtt. A közös fotózkodásból sajnos azok kimaradtak, akik nem jöttek fel a várba, illetve azok is, akik épp valami emléktárgyat vásároltak. Lefele már könnyebb volt az út, de talán itt még jobban kellett figyelni a láb alá. Ezúttal

is késéssel indultunk tovább, így nem csoda, hogy Bozsokról is elkéstünk. A migráns demonstrációk miatt Csornán újabb, nem várt „városnézés” következett. A vacsora azonban nem húlt ki, igaz kicsit így is váratott magára, de nagyon finom volt, és mindenki meglehetősen fogyasztotta el. Bozsokon azonban az egyik buszunk defektet kapott, így amilyen körülményesen indult a zarándoklat, ugyanolyan módon zárult. A vendéglőből így csak éjfél után tudtunk hazaindulni, sokan már szunyókáltak egyet, míg hazaérkeztünk.)